

K postupu investiční společnosti při vyplacení podílů podílníkům podle § 35d odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech

Dotaz:

Jakým způsobem má investiční společnost postupovat, pokud se jí nedaří vyhledat podílníky, jimž má podle § 35d odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech vyplatit jejich podíly?

Odpověď:

Podle § 35d odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech je investiční společnost povinna do šesti měsíců ode dne zrušení podílového fondu prodat majetek v podílovém fondu a vypořádat jeho pohledávky a závazky. Do jednoho měsíce od vypořádání pohledávek a závazků je investiční společnost povinna vyplatit podílníkům jejich podíly.

Je zřejmé, že při vyplacení podílníků velmi často nastává situace, kdy se podílník na kontaktní adrese nevyskytuje, zásilku si opakovaně nevyzvedne, případně zemřel a dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o dědictví. V této souvislosti Komise zdůrazňuje povinnost osob jednajících jménem investiční společnosti jednat s odbornou péčí v zájmu podílníků. Této povinnosti je třeba dostát i v průběhu vyhledávání a oslovování podílníků zrušeného podílového fondu. Z tohoto důvodu by měla investiční společnost činit všechny nezbytné kroky směřující k minimalizaci objemu nevyzvednutých peněžních prostředků.

Při zvážení dalšího postupu je nutné vzít v úvahu skutečnost, že investiční společnosti majetek podílníků nepatří, nýbrž jej ve prospěch podílníků obhospodařuje. Jelikož majetek podílníků byl investiční společnosti podílníky svěřen za účelem kolektivního investování, je nezbytné účinně zajistit, aby investiční společnost s tímto majetkem nezacházela jako s majetkem vlastním. Z tohoto důvodu Komise považuje za nepřijatelné uložení nevyzvednutých peněžních prostředků na zvláštním účtu vedeném investiční společností, neboť není zajištěn nezávislý dohled nad dispozicemi s těmito prostředky prostřednictvím depozitáře, případně jiné nezávislé osoby. Především je však společnost povinna podílníkům vyplatit jejich podíly do 1 měsíce od zlikvidování majetku v podílovém fondu, a má-li dostát této povinnosti, je nutné, aby podílníci prostředky včas obdrželi, popřípadě aby došlo k splnění povinnosti jiným způsobem (náhradní solucí). Podle § 568 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů se dlužník své povinnosti zproští, uloží-li předmět závazku do úřední úschovy, společnost má proto možnost splnit povinnost podle § 35d odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech i tímto způsobem. I pokud posuzujeme zánik podílového fondu analogicky s likvidací obchodních společností, dojdeme ke stejnému závěru, neboť majetek nevyplacený společníkovi jako podíl na likvidačním zůstatku musí likvidátor předat do úřední úschovy.¹ Oddělení prostředků podílníků od majetku investiční společnosti formou složení do úřední úschovy je nutné také s ohledem na možnost následného zrušení a likvidace samotné investiční společnosti.

Úřední úschovou je v současné době pouze úschova soudní.² Podle § 185a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), lze u soudu složit do úschovy peníze, cenné papíry a jiné movité věci hodící se k úschově za

¹ viz Vomáčková, H., Likvidace obchodních společností po novele obchodního zákoníku Účetní poradce 7/2001, str. 2

² viz Škárová, M., in Jehlička, O., Švestka, J., Občanský zákoník, komentář, Beck 1997, str. 521n. nebo Fiala, J., in Lexikon – občanské právo, Sagit 1997, str. 350.

účelem splnění závazku. Tento postup je v souladu s ustálenou praxí investičních společností, zejména likvidátorů investičních společností. Uplyne-li lhůta tří roků od právní moci usnesení o přijetí do úschovy, popřípadě ode dne, kdy předmět úschovy měl být podle návrhu složiteli vydán (v případě probíhajícího dědického řízení, je nezbytné navrhnout soudu vydat peněžní prostředky oprávněné osobě v den nabytí právní moci usnesení soudu o dědictví, pokud soud nezajistí dědictví podle § 175e občanského soudního řádu), rozhodne soud, že předmět úschovy připadne státu, jestliže se o něj nikdo nepřihlásí do tří roků ode dne vyhlášení tohoto usnesení. Toto usnesení soud vyvěsí na úřední desce soudu.

Soudní poplatek za soudní úschovu je povinna zaplatit investiční společnost. Poplatek činí 200,- Kč za částku do 20 000,- Kč včetně, 1 % u částek převyšujících 20 000,- Kč (viz zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších změn). Tento poplatek však může investiční společnost uplatnit vůči tomu podílníkovi, v jehož prospěch prostředky do soudní úschovy skládá. Jestliže by skládané plnění bylo přibližně stejné nebo nižší než soudní poplatek (což vzhledem k sazbám poplatků přichází v úvahu jen u částek kolem 200,- Kč nebo nižších), nezbuďte v těchto výjimečných případech, než takové prostředky do soudní úschovy neskládat, a ponechat je dále na účtu vedeném pro podílový fond.

Český právní řád hovoří o obdobné úschově i v ustanovení § 85 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, podle něhož přijme notář do úschovy peníze za účelem vydání další osobě. Notář ovšem peníze, nepodaří-li se mu je ve lhůtě vydat, vrátí žadateli. Účelem notářské úschovy podle § 87 notářského řádu je plnění známé osobě a má spíše krátkodobý charakter. Nemůže proto mít na rozdíl od soudní úschovy soluční význam. Z tohoto důvodu podle názoru Komise nelze tento institut vzhledem ke striktnímu požadavku § 35d odst. 3 zákona o investičních společnostech a investičních fondech využívat, vyjma výjimečných případů, kdy je zřejmé, že notář splnění v daném termínu zajistí.

Závěrem lze shrnout, že investiční společnost je v rámci odborné péče povinna podílníky odpovídajícím způsobem vyhledat a oslovit s cílem vyplatit jim jejich podíl. V případě, že se je přesto vyhledat nepodaří, uloží společnost nevyzvednuté peněžní prostředky do soudní úschovy.

Prezidium Komise schválilo dne 8. 4. 2002

Kontaktní osoba: Mgr. Zuzana Filipová, tel. 24960389